

beviljade Kammaren Herr *Hedengren* likaledes ledighet från riksdagsgöromålen under åtta dagar, räknade från och med den 7 i denna månad.

Kammarens ledamöter åtskiljdes kl. 2 e. m.

In fidem

H. Husberg.

Onsdagen den 5 Februari.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

De vid Kammarens sammanträden den 28 och 29 nästlidna månad förda protokoll upplästes och godkändes, äfvensom protokollsutdrag angående de vid sista sammanträdet den 3 dennes fattade beslut.

§ 2.

Enligt hvad Herr Talmannen nu tillkännagaf, hade de ledamöter, som Kammaren utsett för tillsättande af kansli- och vaktbetjening den 3 i denna månad sammanträdt och dervid fattat beslut på sätt närmare inhemtades af följande, nu upplästa protokoll:

Protokoll vid sammanträde med de ledamöter af Riksdagens Andra Kammare, hvilka blifvit utsedde att tillsätta Kammarens kansli- och vaktbetjening; hållet den 3 Februari 1868.

S. D. Komiterade, som haft tillfälle taga kännedom om de uppsatser till Kammarens protokoll, som sammanfattats af de fyra notarier, hvilka, på grund af egande insigt i snabbskrifningskonst, den 21 sistlidne Januari blifvit af komiterade endast tills vidare antagne, under förbehåll att deras fortsatta anställning hos Kammaren skulle blifva beroende af den allmänna skicklighet i och vana vid protokollsföring, som af dem komme att ådagaläggas, — hade vid granskning funnit berörda uppsatser på ett noggrannt och fullständigt sätt återgifva förhandlingarne, sådana de inom Kammaren förekommit; hvadan och då bemålde notariers protokollsföringssätt icke heller i öfrigt gäve anledning till anmärkning, komiterade nu förklarade desse tjänstemän, nemligen:

extra ordinarie Notarien Olof Halfdan Risén,
Bokhållaren hos Jervägstrafikstyrelsen Rob. Westman,

extra ordinarie Kanslisten Wilhelm Tesch och
vice Häsadshöfdingen J. O. Olai,
vara såsom notarier hos Kammaren slutligen antagna.

In fidem
H. Husberg.

§ 3.

Vid förnyad föredragning af Bevillings-Utskottets Memorial N:o 2, hvarmed återlemnats en af Herr *Per Nilsson* från Örebro län afgifven motion, N:o 191, lades Memorialet till handlingarne och blef ifrågavarande motion hänvisad till Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 6.

§ 4.

Med anledning deraf att tryckningen af Kammarens protokoll i dessa dagar komma att taga sin början, erinrade Herr Talmannen om det sätt för justeringen af Herrar ledamöters yttranden, som vore stadgad i 15 § af den för Kammaren antagna arbetsordning; upplysande Herr Talmannen att, sedan tryckningen börjat, densamma vore afsedd att fortgå med den skyndsamhet, att protokollen, genast efter den till sju dagar bestämda justeringstidens förlopp, komme att, jemte de afgifna yttrandena, till Riksdagens tryckeriafdelning öfverlemnas.

§ 5.

Herr Nils Larson begärde ordet och yttrade: Vid ett föregående tillfälle, då jag händelsevis ej var närvarande vid Kammarens sammanträde, har ett yttrande blifvit här fäldt af beskaffenhet att försätta mig i den obehagliga ställningen att nödgas i Kammarens protokoll nedlägga min reservation deremot. Under den öfverläggning, som för några dagar sedan hölls i anledning af ett väckt förslag om bildande af ett Särskildt Utskott för behandling af frågor rörande kommunalförfattningarne, har nemligen den ädle ledamot af Kammaren, som var ordförande i kommunalkomitén, tilltrott sig kunna säga, att sådana säregna förhållanden gjorde sig gällande vid denna komité's sammansättning, likasom vid valet af sekreterare, att det blef ordförandens lott att från början till slut uppsätta och redigera komitéens förslag.

När berättelsen om detta yttrande först kom till mina öron, ville jag ej sätta tro dertill, ty jag ansåg omöjligt, att den ädle talaren kunnat så yttra sig; men jag har nu blifvit öfvertygad derom, sedan jag i det justerade protokollet fått se detta yttrande återgifvet i följande ordalag: "Tvänne högt aktade ledamöter i denna Kammare, hvilka äfven voro medlemmar af ifrågavarande komité, kunna intyga, med hvilka svårigheter detta uppdrag var förenadt och huruledes, genom de säregna förhållanden, som inträffade både vid komitéens sammansättning och vid valet af sekreterare, det blef ordförandens lott att, med undantag af några få paragrafer, hutvudsakligen de, som röra underställning och besvär, helt och hållet, från dess början till dess slut, uppsätta och, om jag så må säga, redigera författningen.

Af de ledamöter inom Kammaren, hvilka i detta yttrande åberopas, för att intyga rigtigheten af talarens påstående, är jag den ena, ty här finnes blott tvänne, utom ordföranden, som varit medlemmar af f. d. kommunalkomitén. Skulle jag nu tåga, kunde detta anses såsom intyg derom att talaren haft rätt; men just derföre kan jag icke tåga, ty ifrågavarande yttrande gäller personer, hvilka ej kunna försvara sig inför samma forum, inför hvilket beskylldningen emot dem blifvit gjord; det gäller män, hvilkas nit, duglighet och oförtrutna verksamhet såväl inom kommunalkomitén som eljest gjort dem förtjenta af loford i stället för klandrande hänsyftningar. Det är till försvar för dessa män, ehuru jag visserligen icke tror dem behöfva något försvar; det är till försvar för sanningen jag här uppträd för att nedlägga min bestämda protest mot den värde talarens yttrande *från början till slut*, för att använda hans egna uttryck.

Herr Bergström: Herr Nils Larsons uppträdande har hos mig väckt betänkligheter, med afseende å dess grundlagsenlighet. Jag tror nemligen det icke vara öfverensstämmande med grundlagens anda och mening, att en ledamot vid ett efterföljande sammanträde reserverar sig mot yttrande, som annan ledamot vid ett föregående sammanträde haft. Är man närvarande under den diskussion, då sådant yttrande afgifves, eger man naturligtvis rätt att med svar bemöta och söka vederlägga det samma; men är man frånvarande, torde man sedermera ej vara berättigad att medelst reservation af ifrågavarande beskaffenhet ånyo upptaga diskussionen och framkalla förklaringar i en redan afgjord fråga, utan lärer man få åtnöja sig med en enkel anmälan, att man ej varit tillstädes vid behandling af den fråga, hvori det misshagliga yttrandet afgafs. Detta anser jag vara grundlagens mening lika visst som densamma uttryckligen innehåller, att det står hvarje ledamot öppet att emot *beslut* sedermera afgifva sin reservation. I enlighet med hvad jag nu anfört, anser jag det icke tillständigt att yttra något i sjelfva saken, utan vill jag endast hafva härmed inlagt min protest mot ett förfarande, hvilket jag ogillar.

Herr von Troil: Jag kan ej neka, att denna diskussion förefaller mig vara af ganska egen beskaffenhet. Då jag för några dagar sedan afgaf ett yttrande vid remissen af Herr John Ericsons motion om ett Särskildt Utskotts tillsättande för behandling af frågor rörande kommunalförfattningarne och deruti med några ord vidrörde tillkomsten af dessa författningar och den del, jag såsom kommunalkomiténs ordförande tagit i deras utarbetande, skedde detta hufvudsakligen derföre, att, då så mycket klander riktades emot de nu gällande kommunallagarne, jag icke ville undandraga mig, att i väsendtlig mån drabbas af detta klander. Men ingalunda fällde jag det nu påpekade yttrandet för att göra anspråk på ett författareskap, som under nuvarande förhållanden synes vara allt utom afundsvärdt. Då emellertid en protest nu blifvit afgifven emot detta yttrande, anser jag mig skyldig att med några ord förklara hvad jag dermed åsyftade. Jag ber då få nämna, att vid kommunalkomiténs arbeten i allmänhet tillgick sålunda, att, efter det man öfverlagt om vissa ämnen, jag i egenskap af ordförande nödgades sjelf uppsätta förslag till motsva-

rande författningsparagrafer. Sedan jag uppgjort mitt förslag, föredrogs detta, diskuterades, ändrades, ja stundom alldeles sönderrefs; och så blef det ånyo min lott att utarbete ett nytt förslag, för att framläggas till komitéens granskning. Med vissa paragrafer hände det, att jag på detta sätt fyra à fem särskilda gånger fick uppgöra nya förslag. De paragrafer, som handla om underställning och besvär, blefvo redigerade af en annan här icke närvarande komitéledamot, och hvad likaledes beträffar några paragrafer, som röra beskattningen, uppsattes de utaf två andra ledamöter, af hvilka Herr Nils Larson var den ena. Men allt det öfriga är af mig personligen uppsatt och inför komitéen föredraget samt gång på gång ändradt, tills det slutligen af komitéen godkändes. Jag har sålunda icke yttrat någonting annat än hvad som med sanna förhållandet öfverensstämmer, och jag upprepar än en gång, att jag med mitt yttrande förra gången ingalunda hade för afsigt att göra anspråk på någon författareära, utan endast att åtaga mig min stora anpart i det klander, hvarför dessa författningars såväl anda som redaktion varit föremål både förut och särskildt vid denna riksdag.

Herr Gumælius: Då jag är den andra i ett föregående yttrande åsyftade bland Kammarens ledamöter, hvilken deltagit i nämnda komitéens arbeten och således fått dela det mot komiterade rigtade klandret, ber jag i korthet få gifva tillkänna, att, på sätt den värde talare, som nyss hade ordet, redan anmärkt, hvarje paragraf i dessa författningar blifvit inom komitéen så kalfatrad och de olika åsigterna dervid så sammanjemkade, att det torde vara svårt att säga hvem som varit den egentliga författaren af kommunallagarne. Hvar och en af komitéens ledamöter hafva nemligen i sin mån bidragit till den slutliga redaktionen; och det kan derföre ingalunda anses gifvet, att någon viss skulle ega hela förtjensten eller vidkännas hela felet af dessa lagar. Tvärtom tror jag, att enhvar, som bidragit till deras utarbetande, får bära en dryg del af det klander, som drabbat dem, och för min del vill jag visst icke undandraga mig min anpart deri. Att påstå, det *en* bland komitéens medlemmar skulle hafva utträtt alltsammans och derföre ensam skulle bära ansvaret, är något, som jag icke känner eller förstår.

Med anledning af hvad en talare nyss yttrade, ber jag slutligen få anmärka, att här icke är fråga om att ånyo upptaga en diskussion, utan blott att berigtiga ett yttrande, som fällts vid ett föregående tillfälle; och deruti kan jag ej finna något orätt.

Vidare anfördes icke i detta ämne.

§ 6.

I enlighet med Kammarens förut fattade beslut företogos val af dels sju ledamöter i Riksdagens Särskilda Utskott för behandling af Herr A. W. Björcks motion, N:o 69, om åtgärders vidtagande till besparing i utgifterna för den civila administrationen samt med förslag till grunder för ett sådant ändamåls vinnande, dels ock tre suppleanter i samma Utskott; och befunnos, efter valförrättningarnes slut, hafva blifvit utsedde till

Ledamöter:

Herr	A. Adlersparre	med 164 röster,
	A. W. Björck	164
	Sven Nilsson från Christianstads län	163
	Friherre A. H. E. Fock	162
	J. Sjöberg	158
	Friherre D. von Schulzenheim	104
och	L. E. Westblad	96
samt till		

Suppleanter:

Herr	J. M. A. Grenander	med 130 röster,
	Friherre H. Gyllenhaal	108
och	A. M. Myrtin	108

§ 7.

Jemlikt förut fattade beslut företogos derefter val af sju ledamöter i hvarterdera af de sex Tillfälliga Utskott, Kammaren beslutat tillsätta och utsågos härvid:

Till ledamöter i Tillfälliga Utskottet N:o 1,

för behandling af undervisningsärenden:

Herr	C. J. Meijerberg	med 143 röster,
	A. W. Nilson	141
	C. J. Svensén	132
	J. Otterström	96
	S. A. Hedlund	94
	L. O. Stendahl	81
och	Jöns Olsson i Nordaná	79

Till ledamöter i Tillfälliga Utskottet N:o 2,

för behandling af frågor rörande fattigvården:

Herr	L. Norrby	med 96 röster,
	Peter Andersson	93
	Per Ericksson från Gefleborgs län	93
	A. R. Falkman	93
	C. Liljenmark	93
	Peter Petersson	93
och	A. W. Chenon	92

Till ledamöter i Tillfälliga Utskottet N:o 3,

för handläggning af motioner rörande presterskapets befordrings-, aflönings- och tjänstgöringsförhållanden:

Herr	A. M. Rosenqvist	med 122 röster,
	E. Dofsen	88

Herr G. Kolmodin	med 88 röster,
Jonas Jonasson från Calmar län	87
„ Lars Persson	87
„ C. A. V. Kallstenius	86
och J. F. Fredricson	85

Till ledamöter i Tillfälliga Utskottet N:o 4,

till hvilket öfverlemnats motioner rörande ändringar i jagt- och fiskeriförfattningarne, m. m.:

Herr G. E. Widell	med 119 röster,
„ J. A. Åstrand	115
„ Sven Hansson	78
„ Liss Olof Larsson	78
„ G. C. Witt	78
„ Ola Månsson	77
och „ Anders Persson från Hallands län	74

Till ledamöter i Tillfälliga Utskottet N:o 5,

för ärenden, som hafva gemenskap med uppbořds- och exekutionsväsendet:

Herr L. Ohlin	med 83 röster,
„ Nils Andersson	82
„ Per Nilsson från Örebro län	81
„ Per Persson från Gefleborgs län	81
„ Per Jonsson	80
„ P. Staaff	80
och Daniel Danielsson	79

Till ledamöter i Tillfälliga Utskottet N:o 6,

för behandling af öfriga, till Tillfälligt Utskott hänvisade motioner:

Herr Lars Daniel Andersson	med 81 röster,
„ A. Lindevall	81
„ Nils Nilsson	81
„ P. E. Ljuslin	80
„ A. W. Wigardt	80
„ R. Arfvedson	79
och „ C. J. Bergman	79

§ 8.

Sedan genom rankommet och nu uppläst utdrag af Första Kammarens protokoll, N:o 65, samma Kammares beslut i anledning af Lag-Utskottets Utlåtande N:o 1 blifvit denna Kammare meddelad; och deraf inhemtats att Första Kammaren till Tillfälligt Utskott hänvisat den med berörda Utlåtande återlemnade inom samma Kammare af Herr G. L. Munthe väckta motion; så blef nu ifrågavarande Utlåtande, med hvars

vidare handläggning hos andra Kammaren, enligt derom vid sista sammanträdet fattadt beslut, skulle anstå i afbidan å det nu erhållna protokollsutdraget, ånyo föredraget och af denna Kammare lagdt till handlingarne, med förklarande att den i Utlåtandet omförmälda motion tillhörde Tillfälligt Utskotts behandling.

§ 9.

Föredrogs och bordlades:

Riksdagens år 1867 församlade Revisorers berättelse om granskning af Riksgälds-kontorets tillstånd och förvaltning;

Stats-Utskottets Memorial N:o 1, med den till innevarande riksdag af Fullmäktige i Riksgälds-kontoret afgifna berättelse;

Lag-Utskottets Utlåtande, N:o 2, i anledning af Andra Kammarens remiss af motion, angående förändring i Kongl. Förordningen om klockares lönetörmän den 6 Februari 1681.

§ 10.

På derom framställd begäran beviljades ledighet från riksdagsgörmålen åt Herr Carl Anders Larsson under 14 dagar från den 9 dennes.

Sammanträdet slutade kl. 2 $\frac{1}{4}$ e. m.

In fidem

H. Husberg.

Lördagen den 8 Februari.

kl. 10 f. m.

§ 1.

Det vid Kammarens sammanträde den 1 innevarande månad förda protokoll samt protokollsutdrag för den 5 dennes upplästes och godkändes.

§ 2.

Hvart efter annat företogs följande val:

först af två revisorer och två suppleanter till förrättande af granskning utaf Riksbankens diskontkontors räkenskaper för år 1867;

dernäst af två revisorer och två suppleanter för granskning af lånekontorets i Göteborg förvaltning för samma år;

vidare af två revisorer och två suppleanter för enahanda granskning af lånekontoret i Malmö; och

slutligen